ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΔΑΤΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

1η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος

Δυτικής Μακεδονίας (EL09)

Βιβλιογραφία Σχεδίου Διαχείρισης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΔΑΤΩΝ

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ 1ης ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΩΝ 14 ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ, ΚΑΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν. 3199/2003 ΟΠΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΙΣΧΥΕΙ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΔ 51/2007. ΜΕΛΕΤΗ Μ4: ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (EL09) ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (EL10)

ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ: **Κοινοπραξία 1ης Αναθεώρησης ΣΔΛΑΠ Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας**

- ECOS Μελετητική Α.Ε.,
- ΞΕΝΟΦΩΝ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΥΝ/ΤΕΣ Ε.Ε.
- ΚΩΣΤΑΚΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ

ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (EL09)

Βιβλιογραφία Σχεδίου Διαχείρισης (Παραδοτέο 21)

Τελική Έκδοση 20.12.2017

ΦΕΚ Έγκρισης 1ης Αναθεώρησης ΣΔΛΑΠ Δυτικής Μακεδονίας (EL09): **ΦΕΚ Β 4676/29.12.2017**

1Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (EL09)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1

1.1 ΓΕΝΙΚΑ 1

1.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ 1

2 ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2

3 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ 5

3.1 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ (GUIDANCE DOCUMENTS) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ. 5

3.2 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ (TECHNICAL REPORTS) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ. 6

4 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ 7

4.1 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 5: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΥΠΟΓΕΙΑ ΥΔΑΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ 7

4.2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 6: «ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ, ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ, ΤΥΠΟ-ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ/ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ» 12

4.2.1 Εθνικό – Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο 12

4.2.2 Σχετικά καθοδηγητικά κείμενα της ΕΕ για την εφαρμογή της ΟΠΥ 13

4.2.3 Μεθοδολογικά κείμενα φορέων παρακολούθησης 13

4.2.4 Επιστημονικές και άλλες βιβλιογραφικές αναφορές 14

4.3 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 7: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ / ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ 18

4.4 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 8: ΟΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ 20

4.5 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 9: ΜΗΤΡΩΟ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ 24

4.6 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 10: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ «ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ» ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ 25

4.7 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 11: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΥΔΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΔΑΤΟΣ (ΥΔΡΕΥΣΗ, ΑΡΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ).....26

4.8 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 12: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΟΡΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ 28

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΓΕΝΙΚΑ

Το παρόν αποτελεί το κείμενο τεκμηρίωσης «Βιβλιογραφία Σχεδίου Διαχείρισης» Παραδοτέο Π21 της 1ης Αναθεώρησης του ΣΔΛΑΠ του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας και συντάχθηκε στο πλαίσιο του έργου "Κατάρτιση 1ης Αναθεώρησης Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των 14 Υδατικών Διαμερισμάτων της Χώρας, σύμφωνα με τις Προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, κατ' εφαρμογή του Ν. 3199/2003 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και του ΠΔ 51/2007. Μελέτη Μ4: ΥΔΑΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (EL09) ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (EL10)".

1.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ

Το αντικείμενο του Παραδοτέου 21 αφορά στην παρουσίαση της βιβλιογραφικής τεκμηρίωσης του συνόλου των παραδοτέων της 1ης Αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (EL09).

2 ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων και Σχετικά Καθοδηγητικά Κείμενα Εφαρμογής της, καθώς και αντίστοιχο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο.
- Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2001 σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων και αντίστοιχο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο.
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικής Εκτίμησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013, Αθήνα, Μάρτιος 2007, Αρ. Σύμβασης Έργου Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσιών Έργων 2007GR161PO005, Γραφείο Άννας Παπαδάκη Δρ. Αρχιτέκτων Μηχανικός - Πολεοδόμος
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικής Εκτίμησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 – 2013, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Σύμπραξη Γραφείων Planning Α.Ε. και Αργυρόπουλος Δ.
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013, Φεβρουάριος 2007, υπ' αριθ. 3110/07.11.2006 ανάθεσης έργου Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ENVECO Α.Ε.
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος της Χωρικής Ενότητας Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων, Σύμβαση Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, Γραφείο μελετών Δ. Αναγνωστόπουλος και Σία Ε.Ε (ΑΛΦΑ Σύμβουλοι Μηχανικοί).
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος της Χωρικής Ενότητας Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου, Σύμβαση Περιφέρειας Θεσσαλίας, PSG ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΩ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες, Μάρτιος 2011, Σύμβαση Έργου του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Σύμπραξη εταιρειών Alpha MENTOR και ΝΕΑΡΧΟΣ.
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Φεβρουάριος 2007, Σύμβαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσιών Έργων, ENVIROPLAN Α.Ε.
- Τεχνική Υποστήριξη της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων για την «Κατάρτιση του μεσοχρόνιου προγράμματος προστασίας και διαχείρισης του υδατικού δυναμικού της χώρας», Σύμβαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσιών Έργων, Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, Αθήνα 2008, ΕΜΠ/Τομέα Υδατικών Πόρων και Περιβάλλοντος.
- Ετήσιες Εκθέσεις Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης για τα έτη 2011, 2010 και 2009, ΥΠΕΚΑ Γεν. Δ/νση Περιβάλλοντος Δ/νση ΕΑΡΘ, Τμήμα Ποιότητας Ατμόσφαιρας.
- Ι. Αργυράκης, Διευθυντής Διεύθυνσης Υδροηλεκτρικής Παραγωγής ΔΕΗ, Εκμετάλλευση των Υδροηλεκτρικών Σταθμών ως Έργων Πολλαπλού Σκοπού, Βιβλιοθήκη Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

- Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC). Guidance Document No. 20 Guidance Document on Exemptions to the Environmental Objectives.
- Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC). Guidance Document No. 11 Planning Process.
- Efstathios P. Tsacchalidis – Eleftherios Hadjisterkotis, Current distribution and population status of wild boar (Sus scrofa L.) in Greece, Acta Silv. Lign. Hung., Vol. 5 (2009) 153-157.
- Ελληνική Στατιστική Αρχή, http://www.statistics.gr
- Μελέτη Αναδιάρθρωσης των Νοσοκομείων στην Ελλάδα του 2011, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχολή Επιστημών Υγείας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Εργαστήριο Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας, http://platon.cc.uoa.gr/~reconweb/new2/
- Παλαιός διαδικτυακός χώρος ΥΠΕΚΑ, www.minenv.gr
- Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, www.rae.gr
- Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία, www.hnms.gr
- ETC - European Travel Commission, (2017), EUROPEAN TOURISM in 2017-TRENDS & PROSPECTS-Quarterly Report, Brussels.
- SETE – Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών επιχειρήσεων, (2010), Ελληνικός Τουρισμός 2020 – Πρόταση για το νέο αναπτυξιακό μοντέλο, Αθήνα.
- WTTC - World Travel & Tourism Council, (2006), ΕΛΛΑΔΑ - Ο αντίκτυπος του Τουρισμού στην Απασχόληση και την Οικονομία, London.
- WTTC - World Travel & Tourism Council, (2017), *Travel & Tourism Economic Impact-GREECE 2017*, London.
- Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128Α/03.07.2008).
- Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.
- Ειδικό Πλαίσιο για Καταστήματα Κράτησης (ΦΕΚ 1575Β/28.11.01).
- Ειδικό Πλαίσιο για τη Βιομηχανία (ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/13.04.09).
- Ειδικό Πλαίσιο για τις Υδατοκαλλιέργειες (ΦΕΚ 2505Β/04.11.2011).
- Ειδικό Πλαισίου για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464Β/03.12.08).
- Ειδικού Πλαίσιο για τον Τουρισμό (ΦΕΚ 1138Β/ 11.06.09).
- ΕΣΥΕ, Έρευνα ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ 2017.
- *Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου Δυτικής Μακεδονίας: http://www.apdhp-dm.gov.gr/*
- *Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας Θράκης: http://www.damt.gov.gr/*
- *Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας – ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε: http://www.nagref.gr/*
- *Εθνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.) http://www.hcmr.gr/*
- *Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων (Ε.Κ.Β.Υ.): http://www.ekby.gr/*
- *Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης Α.Ε.: http://www.eyath.gr/*
- *Εταιρία Προστασίας Πρεσπών: (http://www.spp.gr/spp/)*

- *Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (Ι.Γ.Μ.Ε.):* http://www.igme.gr/
- *Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας:* http://www.pdm.gov.gr/
- *Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα:* http://www.axiosdelta.gr/
- *Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου:* http://www.olympusfd.gr/
- *Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών:* http://www.fdedp.gr/
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας http://www.pkm.gov.gr/
- Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης Α.Ε. http://www.eyath.gr/

Σχετική με διαχείριση διασυνοριακών λεκανών

- Phillips D., Jagerskog A., 2006a, Background Paper on Transboundary Water Prepared for the Human Development Report 2006.
- Vlachos E., 1999, Transnational Rivers and Hydrodiplomacy, Proceedings conf. Shared Water Systems and Transboundary Issues: with special emphasis on the Iberian Peninsula, Lisbon, Portugal, p 43-65.
- Gleick P., 1993, Water and Conflict: Fresh Water Resources and International Security, International Security, vol 18(1), pp 79-112.
- Beaumont,P., 2000, The 1997 UN Convention on the Law of Non-navigational Uses of International Watercourses: Its strengths and weaknesses from a Water Management Perspective and the Need for New Workable Guidelines, Water Resources Development, vol. 16(4), pp 475-495.
- Tanzi A., 2000, The Relationship Between the 1992 UNECE Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes and the 1997 UN Convention on the Law of the Non-Navigational Uses of International Watercourses, Report of the UNECE Task Force on Legal and Administrative Aspects.
- FAO, 2002, 'FAO Training Manual for International Watercources/River Basins including Law, Negotiation, Conflict Resolution and Simulation Training Exercises' (online on: http://www.internationalwaterlaw.org/bibliography/UN/UNFAO/FAO-Negotiations_Simulation.pdf.
- "Water Strategy for the Republic of Macedonia", Draft Final Version, 2010, online on:http://www.moepp.gov.mk/WBStorage/Files/MACEDONIAN%20WATER%20%20STRATEGY%20FINAL%20DRAFT%20VERSION_10092011_EN.pdf

3 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ

3.1 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ (GUIDANCE DOCUMENTS) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ.

- N° 1 - Economics and the Environment - The Implementation Challenge of the Water Framework Directive
- N° 2 - Identification of Water Bodies
- N° 3 - Analysis of Pressures and Impacts
- N° 4 - Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies
- N° 5 - Transitional and Coastal Waters - Typology, Reference Conditions and Classification Systems
- N° 6 - Towards a Guidance on Establishment of the Intercalibration Network and the Process on the Intercalibration Exercise
- N° 7 - Monitoring under the Water Framework Directive
- N° 8 - Public Participation in Relation to the Water Framework Directive
- N° 9 - Implementing the Geographical Information System Elements (GIS) of the Water Framework Directive
- N° 10 - Rivers and Lakes - Typology, Reference Conditions and Classification Systems
- N° 11 - Planning Processes
- N° 12 - The Role of Wetlands in the Water Framework Directive
- N° 13 - Overall Approach to the Classification of Ecological Status and Ecological Potential
- N° 14 - Guidance on the Intercalibration Process (2004-2006)
- N° 15 - Groundwater Monitoring (WG C)
- N° 16 - Groundwater in Drinking Water Protected Areas
- N° 17 - Direct and indirect inputs in the light of the 2006/118/EC Directive
- N° 18 - Groundwater Status and Trend Assessment
- N° 19 - Surface water chemical monitoring.pdf
- N° 20 - Exemptions to the environmental objectives
- N° 21 - Guidance for reprting under the WFD
- N° 22 - Updated WISE GIS guidance (nov 2008)
- N° 23 - Eutrophication Assessment in the Context of European Water Policies
- N° 24 - River Basin Management in a changing climate
- N° 25 - Chemical Monitoring of Sediment and Biota
- N° 26 - Risk Assessment and the Use of Conceptual Models for Groundwater
- N° 27 - Deriving Environmental Quality Standards
- N° 28 - Preparation of Priority Substances Emissions Inventory

- N° 29 - Reporting under the Floods Directive
- N° 30 - Procedure to fit new or updated classification methods to the results of a completed intercalibration exercise
- N° 31 – Ecological Flows (final version)
- N° 31 – Ecological Flows Policy summary (Original English version)
- N° 31 – Ecological Flows (French version)
- N° 32 - Biota Monitoring
- N° 33 - Analytical Methods for Biota Monitoring
- N° 34 - Water Balances Guidance (final version)
- N° 35 - WFD Reporting Guidance
- N° 35 - WFD Reporting Guidance Annex 5
- N° 35 - WFD Reporting Guidance Annex 6

3.2 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ (TECHNICAL REPORTS) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ.

- Technical Report N° 1 - The EU Water Framework Directive: Statistical aspects of the identification of groundwater pollution trends and aggregation of monitoring results
- Technical Report N° 2 - Groundwater Body Characterisation
- Technical Report N° 3 - Groundwater Monitoring
- Technical Report N° 4 - Groundwater Risk Assessment
- Technical Report N° 5 - Groundwater Management in the Mediterranean
- Technical Report N° 6 - Groundwater Dependent Terrestrial Ecosystems
- Technical Report N° 7 - Recommendations for the review of Annex I and II of the Groundwater Directive 2006/118/EC
- Technical Report N° 8 - Methodologies used for assessing Groundwater Dependent Terrestrial Ecosystems
- Technical Report N° 9 – Groundwater Associated Aquatic Ecosystems (Original English version)
- Technical Report N° 9 – Groundwater Associated Aquatic Ecosystems (German translation)
- Technical Report on Aquatic Effect-Based Monitoring Tools
- Technical Background Document on Identification of Mixing Zones
- Policy Document on Natural Water Retention Measures
- Good Practices on Leakage Management - Main Report
- Good Practices on Leakage Management - Dissemination plan
- Good Practices on Leakage Management - Case Study document
- CIS Guidelines on Water Reuse

4 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

4.1 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 5: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΩΝ ΠΙΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΥΠΟΓΕΙΑ ΥΔΑΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

- «Εφαρμογή Άρθρου 5 της Οδηγίας – Πλαίσιο 2000/60/ΕΕ» ΥΠΕΧΩΔΕ, ΚΥΥ (2/2008).
- «Σχέδιο προγράμματος διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας» ΥΠΑΝ, ΕΜΠ, ΙΓΜΕ, ΚΕΠΕ (Masterplan, 2008).
- «Κατάρτιση Μητρώου Χρηστών Ύδατος στους Τομείς Αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης (Ενέργεια, Βιομηχανία, Εμπόριο) και στον Τουρισμό. Ανάπτυξη Εργαλείων Επικαιροποίησης και Επεξεργασίας των Δεδομένων. Εγκατάσταση Δικτύου Επικοινωνίας των επί μέρους Τομέων», το οποίο ανέλαβαν για το τέως Υπουργείο Ανάπτυξης τα συμπράττοντα γραφεία ‘ADT – ΩΜΕΓΑ Σύμβουλοι Μηχανικοί ΑΤΕ, ENVIROPLAN ΑΕ, Παναγιώτα Στυλιανή Καϊμάκη, GEOMATICS ΑΕ, Παπαγεωργίου Γεώργιος’. Το έργο ολοκληρώθηκε το 2008.
- «Υποστηρικτικές ενέργειες για την αποτελεσματική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ», με το οποίο παρασχέθηκαν Υπηρεσίες Συμβούλου στην Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων του ΥΠΕΧΩΔΕ (νυν Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ) για την ανάλυση που απαιτείται σύμφωνα με το Άρθρο 5 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Ως ανάδοχοι του έργου ορίστηκαν οι «Ζ&Α-Π. Αντωναρόπουλος και Συνεργάτες ΑΜΕ, Γ. Καραβοκύρης και Συνεργάτες Σύμβουλοι Μηχανικοί ΑΕ, ΕΠΕΜ ΑΕ, Παναγιώτα Στυλιανή Καϊμάκη». Ολοκληρώθηκε το 2008.
- «Ολοκλήρωση του σχεδιασμού των υπολειπόμενων έργων Δ.Α και ΕΕΛ οικισμών Γ’ προτεραιότητας με πληθυσμό αιχμής>2000 Μ.Ι.Π, ωρίμανση έργων ΔΑ και ΕΕΛ οικισμών Γ’ προτεραιότητας με χαμηλή ή καμία ωριμότητα και πρόγραμμα αποκατάστασης λειτουργικότητας ΕΕΛ σε αδράνεια» (12/2009). ΥΠΕΚΑ, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΕΠΠΕΡΑΑ). Στην μελέτη αυτή παρουσιάζεται η κατάσταση των ΕΕΛ, των δικτύων αποχέτευσης καθώς και τα απαιτούμενα έργα στον ελληνικό χώρο στους τομείς της αποχέτευσης και της επεξεργασίας λυμάτων έως το 12/2009.
- Έκθεση εφαρμογής της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ στην Ελλάδα, κατάσταση 2009 (6/2010). Η έκθεση αυτή εκπονήθηκε από τις κα Πούλου, Χημικό Μηχανικό, Msc και Λουκία Μήτση, Χημικό Μηχανικό, σε συνεργασία με στελέχη της μονάδας τεχνικής υποστήριξης και της ΕΓΥ του ΥΠΕΚΑ. Στην έκθεση αυτή παρουσιάζεται η εξέλιξη της εφαρμογής της Οδηγίας 91/271/ΕΚ στην Ελλάδα, για τη συλλογή, επεξεργασία και διάθεση των αστικών λυμάτων, τη διάθεση της παραγόμενης ιλύος από τις ΕΕΛ και την επεξεργασία υγρών βιομηχανικών αποβλήτων. Στόχος της έκθεσης αυτής με έτος αναφοράς το 2009, είναι η ενημέρωση των πολιτών, σε εφαρμογή των διατάξεων Άρθρου 16 της άνω Οδηγίας.
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013, του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, το οποίο ολοκληρώθηκε το Σεπτέμβριο του 2007.
- Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το «Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων».
- ΙΓΜΕ,1980,Απογραφή καρστικών πηγών Ελλάδος.
- http://geodata.gov.gr
- Κωνσταντινίδης, Κ., 1989 «Τα εγγειοβελτιωτικά έργα στην πεδιάδα Θεσσαλονίκης», Έκδοση Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Θεσσαλονίκη.
- Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας -Φάμελλος Σ., Κρεστενίτης Ι., Γεωργιάδης Γ., 2006- «Θερμαϊκός Κόλπος - Πολυπαραμετρικότητα, αξίες και απόθεμα».

- Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. / ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ / ΔΝΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΔΡΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ (Δ6) / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ / ΔΕΚΕ, 2000 «Μελέτη για την εκτέλεση επί τόπου δοκιμών απωλειών ύδατος στην Ενωτική Διώρυγα Αλιάκμονα Αξιού».
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική διεύθυνση Φυσικού Πλούτου, Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων, 2008. Έργο: Σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων των υδατικών διαμερισμάτων Υποέργο: Ανάπτυξη Συστημάτων και Εργαλείων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική διεύθυνση Φυσικού Πλούτου, Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων, 2008. Έργο: Σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων των υδατικών διαμερισμάτων Υποέργο: Ανάπτυξη Συστημάτων και Εργαλείων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.
- Αναπτυξιακή Κοζάνης Α.Ε. (ΑΝΚΟ), 2003. Μελέτη τουριστικής αξιοποίησης λίμνης Πολύφυτου.
- ΑΞΩΝ ΑΕ, KNOWSYS SA, 2005. Μελέτη Περιβαλλοντικών επιπτώσεων Λιγνιτικού Πεδίου Λακκιάς Αμυνταίου.
- Δ/νση τοπ. Αυτ/σης & Δ/νσης Ν. Πιερίας Τ.Υ.Δ.Κ., 2010. Αξιοποίηση των υδρογεωτρήσεων Δ4 και Δ7 (Συστάδα Δ-Βροντού) για κάλυψη των υδρευτικών αναγκών του Δήμου Δίου. Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ψυρίλλος Α.
- ΔΕΗ/Διεύθυνση Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων/Τομέας Υδρογεωλογικών μελετών, 2013. Τεχνική Έκθεση: Πιεζομετρία και ακτίνα επίδρασης των υδρογεωτρήσεων στις περιοχές Ορυχείου Νοτίου Πεδίου και Ορυχείων Αμυνταίου. Ομάδα Μελέτης: Δημητρακόπουλος Δ., Λουλούδης Γ..
- ΔΕΗ/Διεύθυνση Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων/Τομέας Υδρογεωλογικών μελετών, 2012. Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο υδατικό σύστημα και πορεία αποστράγγισης Ορυχείου Αμυνταίου 2011. Ομάδα Μελέτης: Δημητρακόπουλος Δ., Σαχανίδης Χ., Ηλία Ι..
- ΔΕΗ, 2012. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου: Υδροδότηση ΑΗΣ Αμυνταίου και Πτολεμαΐδας από δεξαμενές Δρεπάνου 110.000m^3 & 30.000m^3.
- ΔΕΗ Α.Ε., Γεν. Δ/νση Ορυχείων 2011. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των Ορυχείων Αμυνταίου.
- ΔΕΗ Α.Ε, Δ/νση Υδροηλεκτρικής Παραγωγής, 2010. Έργο: Διαχείριση Υδατικών Πόρων Υδρολογικής Λεκάνης Ποταμού Αλιάκμονα.
- ΔΕΗ Α.Ε., Γεν. Δ/νση Ορυχείων, 2010. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των Ορυχείων Πτολεμαΐδας, Ν. Κοζάνης. Μελετητής: ECHMES LTD.
- ΔΕΗ, 2010. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων- Εκτροπή Τάφρου Σουλού.
- ΔΕΗ ΑΕ, 2009. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Ορυχείων Πτολεμαΐδας, Ν. Κοζάνης. Μελετητής: ECHMES Ltd.
- ΔΕΗ, 2009. Υδραυλική Μελέτη-Υδρολογική Μελέτη Ρέματος Σουλού Πτολεμαΐδας.
- ΔΕΗ, ΕΛΚΕΘΕ, 2009. Μελέτη της ιχθυοπανίδας και προτάσεις για την διατήρησης της στην περιοχή κατασκευής του Υ/Η Ιλαρίωνα.
- ΔΕΗ/Διεύθυνση Περιβάλλοντος Ορυχείων, 2009. Ορυχεία Αμυνταίου/Λιγνιτικό Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας (ΛΚΔΜ): Έκθεση ποιότητας περιβάλλοντος. Τσουφλίδου Σ. Παυλουδάκης Φ., Σαχανίδης Χ.
- ΔΕΗ, 1987,1992. Υδροηλεκτρικό Έργο Ιλαρίωνα, Γεωλογική Έκθεση. Επιστημονική Ομάδα: Εμμανουηλίδης Γ. κ. άλ.
- ΔΕΗ. 1986. Γενικό Σχέδιο Αξιοποίησης Μέσω και Άνω Αλιάκμονα, Τόμος ΙΙΙ, IV, V. Γεωλογική Έκθεση. Επιστημονική Ομάδα: Εμμανουηλίδης Γ. κ. άλ.
- Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων ΠΕ Φλώρινας. Αρδευτικό δίκτυο Φράγματος Παρορίου Ν. Φλώρινας. Γεωργοτεχνική Μελέτη.

- ΕΘΙΑΓΕ - Ινστιτούτο Εγγείων Βελτιώσεων και Εδαφολογίας, 1994. Μελέτη Αξιολόγησης της ποιότητας των υδατικών πόρων της χαμηλής περιοχής του ΝΑ τμήματος του Ν. Πέλλας. Θεσσαλονίκη. Επιστημονική Ομάδα: Πανώρας Γ., Βαφειάδης Π., Κουκουλάκης Π.
- Καλαϊτζής Θ., Σιάχου Σ., Διπλαρίδου Κ., Παπαχατζάκη Χ., 2008. Κατασκευή του Φράγματος Αγ. Βαρβάρας και ενόργανη παρακολούθησή του 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μεγάλων Φραγμάτων. ΤΕΕ, ΤΕΕ – Τμ. Κεντρ. & Δυτικής Θεσσαλίας, 13-15 Νοεμβρίου. Λάρισα.
- Καραγιαννίδης Α., Παπαϊωάννου Ε., 2008. Υδροηλεκτρικά Έργα της ΔΕΗ ΑΕ στον ποταμό Αλιάκμονα. 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μεγάλων Φραγμάτων. ΤΕΕ, ΤΕΕ – Τμ. Κεντρ. & Δυτικής Θεσσαλίας, 13-15 Νοεμβρίου. Λάρισα.
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς, Διεύθυνση Τεχνικών έργων, 2010. Οριστική Γεωλογική Μελέτη, Μελέτη Φράγματος Ασπροκκλησιάς Νομού Καστοριάς. Μελετητής: Εμμανουηλίδης Γ.
- Παπαϊωάννου Κ. ΔΕΗ Α.Ε. Ψηφιακή Βιβλιοθήκη ΤΕΕ. Φράγμα Ιλαρίωνα.
- Παρισόπουλος Γ., Καραβοκύρης Ι., Παπανίκος Ι., Ναλμπαντής Ι., Μαλάκου Μ., Ρήγας Α., 2005. Περιβαλλοντικός και Τεχνικός Σχεδιασμός Θυροφράγματος Κούλας Πρεσπών. ΕΕΔΥΠ, Πρακτικά 5ου Εθνικού Συνεδρίου, Ξάνθη.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας/Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ, 2011. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Αρδευτικό δίκτυο Ασπροκκλησιάς του Δήμου Άργους Ορεστικού Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας/Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ, 2009. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Αρδευτικό δίκτυο Γέρμα, του Δήμου Ίωνος Δραγούμη Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας /Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ, 2008. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Αρδευτικό δίκτυο Πενταβρύσου, του Δήμου Αγίας Τριάδος Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας /Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ ,2007. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Αρδευτικό δίκτυο του Δήμου Βιτσίου Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας/Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ, 2007.Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Αρδευτικό δίκτυο Μεταμορφώσεως , του Δήμου Βιτσίου Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας/ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ Διεύθυνση Τεχνικών υπηρεσιών, 2006. Μελέτη κατασκευής φράγματος Νεστορίου Ν. Καστοριάς, Οριστική Γεωλογική Μελέτη. Μελετητής: Καφέτσης Γ.
- ΤΥΔΚ, 1995. Αρδευτικό δίκτυο με στάγδην άρδευση στο Δήμο Μελίκης, Ημαθίας Μελετητής: Παλατιανός Μ..
- ΥΠΑΑΝ/ Δ/νση Τεχνικών Μελετών και Κατασκευών τμήμα Α, 2008. Μελέτη Κατασκευής Φράγματος Αλμωπαίου (Καλής) Ν. Πέλλας, (Υποστηρικτικές Μελέτες για τις Ανάγκες της Προμελέτης του Φράγματος), Α' και Β' Φάση Γεωλογικών Εργασιών. Ανάδοχος μελέτης: ΓΕΩΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕ.
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), 2010. Προμελέτη και Οριστική μελέτη αρδευτικών δικτύων αξιοποίησης φράγματος Νεστορίου, Ν. Καστοριάς.
- ΥΠΕΚΑ, 2012. Ανανέωση της χρονικής διάρκειας ισχύος και τροποποίηση της ΚΥΑ οικ. 105420/18.5.2001 έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για την λειτουργία του έργου: «Κατασκευή φράγματος Σκοπού–Παπαδιάς και συναφή έργα στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας».
- ΥΠΕΧΩΔΕ/Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων/Δνση Έργων Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ6)/ Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας / ΔΕΚΕ, 2000. Μελέτη για την εκτέλεση επί τόπου δοκιμών απωλειών ύδατος στην Ενωτική Διώρυγα Αλιάκμονα Αξιού.

- ΥΠΕΧΩΔΕ., 1996. ΑΕΠΟ για το έργο: «Κατασκευή φράγματος στο ρέμα Πραμόριτσα Πεντάλοφου, Ν. Κοζάνης».
- Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων /Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων / ΕΥΔΕ – ΟΣΕ, 2010. Μελέτη Αρδευτικών Δικτύων πεδιάδας Φλώρινας Μ.Σ 830, Φράγμα Τριανταφυλλιάς.
- Bernardo, J.M. & M.H. Alves (1999). New perspectives for ecological flow determination in semi-arid regions: a preliminary approach. Regulated Rivers: Research and Management, 15:221-229.
- Alvarez-Cobelas M., Rojo C. & Angeller D.G., (2005). Mediterranean limnology: current status, gaps and the future. Journal of Limnology 64 (1): 13-29.
- Gasith A. & Resh V.H. (1999). Streams in Mediterranean climate regions- abiotic influences and biotic responses to predictable seasonal events. Annual Review of Ecology and Systematics 30: 51-81.
- UK Technical Advisory Group on the Water Framework Directive (2008), "UK Environmental Standards And Conditions (Phase 1)", WFD UK TAG at www.wfduk.org
- Απογραφή πληθυσμού-κατοικιών 2011 ΕΛΣΤΑΤ
- Πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία τουρισμού ΕΛΣΤΑΤ
- Ετήσια Γεωργικά Στατιστικά Δελτία έτους 2013 της ΕΛΣΤΑΤ
- Απαντήσεις σε ερωτηματολόγια που στάλθηκαν σε Δήμους, ΔΕΥΑ, Διευθύνσεις Έγγειων Βελτιώσεων και ΤΟΕΒ
- Εθνικό Μητρώο Σημείων Υδροληψίας –ΕΜΣΥ (http://lmt.ypeka.gr).
- "Advice on the implementation of the (FYRO)Macedonian Water Law", Giz, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH, (http://www.giz.de/themen/en/31805.htm).
- Development Plan for the Skopje Region, Technolab Doo Skopje, Skopje, October 2008.
- "East Region Development Plan 2009-2019", Ministry of Local Administration, Skopje, February 2009.
- "ELEM (FYRO)Macedonia Development Project", Skopje.
- "Improvement of hydrological regime of Vardar river through Skopje – First Phase", Restricted Procedure No 6/2011 for Awarding Public Procurement Contract, No. 02-3783/2 13.04.2011, (FY)Republic of Macedonia Ministry of Environment and Physical Planning, April 2011, Skopje.
- Link:http://www.moepp.gov.mk/WBStorage/Files/TD%20restricted%20I%20phaze%20No%206-2011-%20en.pdf (assessed 10/11/2012).
- Newsletter of Ministry of Communications and Transport, for years 2009, 2010, 2011, 2012.
- "Public Investment Programme of the (FY)Republic of Macedonia 2011-2013", Government of the (FY)Republic Of (FYRO)Macedonia.
- Link: http://www.finance.gov.mk/files/u1/PIP-2011novo.pdf (assessed 10/11/2012).
- "Southeastern Region Development Plan", Ministry of Local Administration, Skopje, March 2008.
- "Strategy for Energy Development in the (FY)Republic of Macedonia until 2030", Ministry of Economy, Skopje, August 2010.
- Link: http://www.ea.gov.mk/projects/unece/docs/legislation/Macedonian_Energy_Strategy_until_2030adopted.pdf (assessed 15/11/2012)
- "Strategy for Utilisation of Renewable Energy Sources in the (FY)Republic of Macedonia by 2020", Government of the (FY)Republic of Macedonia, Ministry of Economy, Skopje, August 2010.
- National Waste Management Plan (2009 - 2015) of the Republic of Macedonia, Republic of Macedonia, Ministry of Environment and Physical Planning, 2008.
- Waste Management Strategy of the Republic of Macedonia (2008-2020), Government of the Republic of Macedonia, 2008.

- Environmental Performance Review the Former Yugoslav Republic Of Macedonia I, United Nations, 2002.
- Environmental Performance Review the Former Yugoslav Republic Of Macedonia II, United Nations, 2011.
- Developing a Priority Environmental Investment Programme of South East Europe (&list_of_hotspots_ανά διοικητικό διαμέρισμα) The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe, 2003.
- Post-Conflict Environmental Assessment of FYROM, UNEP, 2000.
- Environment situation in the Former Yugoslav Republic of Macedonia, European Parliament's Committee on the Environment, Public Health and Food Safety, 2008.
- A summary of the environmental and socio-economic characteristics of the Crna Reka (Crna River) watershed, Macedonia, NINA Report 293, 2007.
- Vardar Valley Project, JSC Macedonian Power Plants (ELEM), 2008.
- Crna River Project, JSC Macedonian Power Plants (ELEM), 2008.
- The Vardar Valley Integrated Project, BALWOIS 2004.
- Country report Macedonia within Strategic Environmental Analysis Of Albania, Bosnia &Herzegovina, Kosovo And Macedonia, The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe, 2000.
- Benefits for the former Yugoslav Republic of Macedonia and other countries of SEE of compliance with the environmental acquis Final Report– Part II, The European Commision, 2007.
- Environmental Impact Assessment of the Waste Water Treatment Plant for the City of Skopje, International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering, 2009.
- Berovo Urban Water Supply and Sanitation Project, State Secretariat for Economic Affairs, Switzerland-Pub,lic Utility Usluga, Berovo, 2008.
- Water quality assessment and determination of pollution sources along the Axios-Vardar River, Southeastern Europe, Mimoza Milovanovic, 2006.
- Seasonal Variations of Dissolved Heavy Metals in the Vardar River, Sheriban Ramani et al.
- Ecohydrology of Dojran Lake, Cvetanka Popovska and Ognjen Bonacci.
- Hydrological State of Dojran lake relates to Tectonic, Climatic and Human Impacts, Vasko Stojov
- Hydrometrological Analysis Of Dojran Lake, Violeta Gjesovska.
- Dissolved inorganic antimony, selenium and tin species in water samples from various sampling sites of river Vardar in Macedonia and Greece, Jožica Majda Serafimovska et al., Macedonian Journal of Chemistry and Chemical Engineering, 2011.
- The Physical, Physical-Chemical And Chemical Parameters Determination Of Water Shkumbin (Pena) River, B.H. Durmishi et al., 10th International Symposium on Water Management and Hydraulic Engineering, 2007.
- Assessment of the ecological status of the Crna River based on the fish fauna_Contribution to the establishment of the monitoring system of rivers in R.Macedonia, Vasil Kostov et al., Macedonian Journal of Animal Science, 2011.
- Setting up a system for ecological status assessment based on fish fauna the Pcinja river_case study, Vasil Kostov et al., Macedonian Journal of Animal Science, 2011.
- Preliminary Results on Cyanobacteria Survey on Dojran Lake, Lešoski Jovica et al., BALWOIS 2010.
- Rotifers Based Assessment of the Lake Dojran Water Quality, Orhideja Tasevska et al., BALWOIS 2010.
- Fish Fauna of River Bregalnica_Composition Abundance and Longitudinal Distribution, Vasil Kostov et al., BALWOIS 2010.

- Use of algae for monitoring of heavy metals in the River Vardar, Z. Levkov and S. Krstic, Macedonia, Mediterranean Marine Science, 2002.
- Παρακολούθηση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων και ορθολογική διαχείριση του αρδευτικού νερού της λεκάνης του ποταμού Αξιού (Εταίροι: Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας , Δήμος Μπίτολα).
- Ποιοτική και ποσοτική παρακολούθηση με σκοπό την προστασία και ανάδειξη του ποταμού Σακουλέβα (Εταίροι: Δήμος Κ. Κλεινών, Δήμος Μπίτολα).

4.2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 6: «ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ, ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ, ΤΥΠΟ-ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ/ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ»

Τα αναφερόμενα στο παρόν τεύχος αξιοποίησαν σε μεγάλο βαθμό τα σχετικά κείμενα του πρώτου ΣΔΛΑΠ, τα κείμενα που ετοίμασαν οι φορείς παρακολούθησης που υλοποίησαν το Εθνικό πρόγραμμα παρακολούθησης της ΚΥΑ, τα σχετικά νομοθετικά κείμενα, καθώς και τα καθοδηγητικά κείμενα για την εφαρμογή της ΟΠΥ που έχουν παραχθεί από την ΕΕ. Οι πηγές αυτές καθώς και οι βιβλιογραφικές αναφορές που περιλαμβάνονται στα κείμενα που χρησιμοποιήθηκαν αναφέρονται παρακάτω:

4.2.1 Εθνικό – Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο

- Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2013/480/ΕΕ «για τον καθορισμό, σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των τιμών των ταξινομήσεων στα συστήματα παρακολούθησης των κρατών μελών, βάσει των αποτελεσμάτων της διαβαθμονόμησης και την κατάργηση της απόφασης 2008/915/ΕΚ».
- Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2013/480/ΕΕ για τον καθορισμό, σύμφωνα με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των τιμών των ταξινομήσεων στα συστήματα παρακολούθησης των κρατών μελών, βάσει των αποτελεσμάτων της διαβαθμονόμησης και την κατάργηση της απόφασης 2008/915/ΕΚ. L 266/1-47.
- ΚΥΑ Αριθμ. Η.Π. 51354/2641/Ε103 «Καθορισμός Προτύπων Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) για τις συγκεντρώσεις ορισμένων ρύπων και ουσιών προτεραιότητας στα επιφανειακά ύδατα, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2008/105/ ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 «σχετικά με Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) στον τομέα της πολιτικής των υδάτων και σχετικά με την τροποποίηση και μετέπειτα κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 82/176/ΕΟΚ, 83/513/ΕΟΚ, 84/156/ΕΟΚ, 84/491/ ΕΟΚ και 86/280/ΕΟΚ και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», καθώς και για τις συγκεντρώσεις ειδικών ρύπων στα εσωτερικά επιφανειακά ύδατα και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ 1909Β/8.12.2010).
- ΚΥΑ Αριθμ. οικ. 140384 «Ορισμός Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων με καθορισμό των θέσεων (σταθμών) μετρήσεων και των φορέων που υποχρεούνται στην λειτουργία τους, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4 του Ν. 3199/2003 (ΦΕΚ Α΄ 280)» (ΦΕΚ 2017Β/7.9.2011).
- ΚΥΑ Αριθμ. οικ. 170766 «Τροποποίηση της υπ' αριθ. 51354/2641/Ε103/2010 κοινής υπουργικής απόφασης (Β΄ 1909), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2013/39/ΕΕ «για την τροποποίηση των οδηγιών 2000/60/ΕΚ και 2008/105/ΕΚ όσον αφορά τις ουσίες προτεραιότητας στον τομέα της πολιτικής των υδάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Αυγούστου 2013 και άλλες συναφείς διατάξεις» (ΦΕΚ 69Β / 22.01.2016).

- Νόμος 3199/2003 «Προστασία και διαχείριση των υδάτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000». (ΦΕΚ Α΄ 280/9.12.2003).
- Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για τη θέσπιση πλαισίου Κοινοτικής Δράσης στον τομέα της πολιτικής των Υδάτων.
- Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Και Του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική).
- ΠΔ 51/2007 «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για την ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδάτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ «για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000» (ΦΕΚ Α/8.3.2007).

4.2.2 Σχετικά καθοδηγητικά κείμενα της ΕΕ για την εφαρμογή της ΟΠΥ

- CIS for the WFD “Guidance Document No 2: Identification of Water Bodies”, EC, 2003.
- CIS for the WFD “Guidance document No 5 Transitional and Coastal Waters Typology, Reference Conditions and Classification Systems”, EC, 2003.
- CIS for the WFD “Guidance document n.o 5: Monitoring under the Water Framework Directive”, EC, 2003.
- CIS for the WFD “Guidance document No 10: River and lakes – Typology, reference conditions and classification systems” EC , 2003.
- CIS for the WFD “Guidance document No. 13: Overall approach to the classification of ecological status and ecological potential” European Communities, 2005.
- Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) "Guidance Document No. 19: Guidance on surface water chemical monitoring under the water framework directive” European Communities, 2009.
- Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) “Guidance Document No 3: Analysis of Pressures and Impacts”, European Communities, 2003.

4.2.3 Μεθοδολογικά κείμενα φορέων παρακολούθησης

- ΕΓΥ, Κείμενο μεθοδολογίας – Κατευθύνσεων «1Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ: ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΤΑΜΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ» Δόθηκε από την ΕΓΥ στις ανάδοχες κοινοπραξίες που ανέλαβαν την υλοποίηση της παρούσας αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ.
- ΕΓΥ, Κείμενο μεθοδολογίας – Κατευθύνσεων «Επιλογή καταλληλότερου τυπολογικού συστήματος», Δόθηκε από την ΕΓΥ στις ανάδοχες κοινοπραξίες που ανέλαβαν την υλοποίηση της παρούσας αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ.
- ΕΓΥ, Κείμενο μεθοδολογίας – Κατευθύνσεων: «Μεθοδολογία ταξινόμησης ποτάμιων συστημάτων_new (1) Δόθηκε από την ΕΓΥ στις ανάδοχες κοινοπραξίες που ανέλαβαν την υλοποίηση της παρούσας αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ.
- ΕΓΥ, Κείμενο μεθοδολογίας – Κατευθύνσεων: «Μεθοδολογία για τον καλύτερο δείκτη_μετρική_Final2», Δόθηκε από την ΕΓΥ στις ανάδοχες κοινοπραξίες που ανέλαβαν την υλοποίηση της παρούσας αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ.

- ΕΚΒΥ 2016, Κείμενο εφαρμογής τυπολογικής διαίρεσης ταμιευτήρων και φυσικών λιμνών «ΤΥΠΟΙ ΛΙΜΝΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ», Δόθηκε από την ΕΓΥ στις ανάδοχες κοινοπραξίες που ανέλαβαν την υλοποίηση της παρούσας αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ.
- ΕΓΥ, Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Οικολογικής Ποιότητας Υδάτων Ποταμών της Ελλάδας σε Εφαρμογή του Άρθρου 8 της Οδηγίας - Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ - 2000/60/εκ), "Τεχνική έκθεση Απολογισμός Ετών 2012 - 2013 - 2014 για τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της Ελλάδας", ΕΛΚΕΘΕ 2016
- ΕΓΥ, Κείμενο μεθοδολογίας – Κατευθύνσεων «1Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ», ΕΛΚΕΘΕ 2016.
- ΕΛΚΕΘΕ, Κείμενο μεθοδολογίας – Κατευθύνσεων «Μεθοδολογία επέκτασης ταξινόμησης υδατικών συστημάτων σε πλήρη χωρική κλίμακα (scaling up)», 2016.

4.2.4 Επιστημονικές και άλλες βιβλιογραφικές αναφορές

- Armitage P.D., Moss D., Wright J.F. & Furse M.T. (1983): The performance of a new biological water quality score system based on macroinvertebrates over a wide range of unpolluted running- water sites. Water Research, 17 (3), 333-347.
- Artemiadou V. & Lazaridou M. (2005). Evaluation Score and Interpretation Index for the ecological quality of running waters in Central and Northern Hellas. Environmental Monitoring and Assessment, 110, 1–40.
- Athanasiadis A., 1987. A survey of the seaweed of the Aegean Sea with taxonomic studies on the species of the tribe Antithamnieae (Rhodophyta). Ph.D. Thesis, University of Götenburg, 174 pages.
- Björn Kjerfve and K.E. Magill "Geographic αnd Hydrodynamic Characteristics of Shallow Coastal Lagoons" Marine Geology, V 88, Issues 3–4, August 1989, P 187-199.
- Boudouresque C.F. 2001 Check-List of Mediterranean Seaweeds. III. Rhodophyceae. Bot. mar. 44: 425-460.
- Chatzinikolaou, Y., Dakos, V., Lazaridou, M., 2006. Longitudinal impacts of anthropogenic pressures on benthic macroinvertebrate assemblages in a large transboundary Mediterranean river during the low flow period. Acta hydrochim. Hydrobiologia. 34, 453-463.
- CIS Guidance Document n°30 (2015). Procedure to fit new or updated classification methods to the results of a completed intercalibration exercise. Technical report-2015-085.
- CIS Guidance Document No. 14. (2011). Guidance document on the intercalibration process 2008–2011. Implementation strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC). European Commission, Technical report-2011-045.
- De Hoyos C., J. Catalan, G. Dörflinger, J. Ferreira, D. Kemitzoglou, C. Laplace-Treyture, J.P. Lopez, A. Marchetto, O. Mihail, G. Morabito, P. Polykarpou, F. Romão, V. Tsiaoussi, and S. Poikane (ed.), 2014. Mediterranean Lake Phytoplankton ecological assessment methods. Water Framework Directive Intercalibration Technical Report. Joint Research Centre Technical Reports.
- Dhont F. & Coppejans E., 1977. Résultats d'une étude d' aire minima des peuplements algaux photophiles sur substrat rocheux à Port-Cros et à Banyuls (France). Rapport CIESM, 24 (4): 141-142.
- Environment Agency (2005). Technical Assessment Method for Morphological Alterations in Rivers. Water Framework Directive Programme – Environment Agency.
- EPA Method 1631, Revision E: Mercury in Water by Oxidation, Purge and Trap, and Cold Vapor Atomic Fluorescence Spectrometry, August 2002.

- ETC/ICM, 2015.European Freshwater Ecosystem Assessment: Cross-walk between the Water Framework Directive and Habitats Directive types, status and pressures, ETC/ICM Technical Report 2/2015, Magdeburg: European Topic Centre on inland, coastal and marine waters, 95pp plus Annexes.
- European Union (2000). Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy. Official Journal of the European Communities L327, 1-72.
- European Union (2008). Commission Decision of 30 October 2008 establishing, pursuant to Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council, the values of the Member State monitoring system classifications as a result of the intercalibration exercise. Decision 2008/915/EC.
- European Union (2013). Commission decision of 20 September 2013 establishing, pursuant to Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council, the values of the Member State monitoring system classifications as a result of the intercalibration exercise and repealing Decision 2008/915/EC.
- Feio, M. J., Aguiar, F. C., Almeida, S. F. P., Ferreira, J., Ferreira, M. T., Elias, C., ... & Delmas, F. (2014). Least disturbed condition for European Mediterranean rivers. Science of the Total Environment, 476, 745-756.
- Gallardo T., Gómez Garreta, A., Ribiera, M.A., Cormaci, M., Furnari, G., Giaccone, G., Boudouresque, C.-F., 1993. Check-list of Mediterranean Seaweeds, II. Chlorophyceae Wille s.l.. Botanica Marina 36: 399-421.
- GIG, 2013. WFD intercalibration technical report. Part 3 – Coastal and Transitional Waters. Mediterranean Sea GIG: Coastal.
- GIG, 2013. WFD intercalibration technical report. Part 3 – Coastal and Transitional Waters. Mediterranean Sea GIG: Coastal Waters – Macroalgae.
- GIG, 2013. WFD intercalibration technical report. Part 3 – Coastal and Transitional Waters. Sect. 2 – Benthic invertebrates. Four parts: Mediterranean GIG; Black Sea GIG; North East Atlantic GIG; and Baltic GIG. http://circa.europa.eu/Public/irc/jrc/jrc_eewai/library.
- Gobert S, Sartoretto S, Rico-Raimondino V, Andral B, Chery A, Lejeune P, Boissery P (2009) Assessment of the ecological status of Mediterranean French coastal waters as required by the Water Framework Directive using the Posidonia oceanica Rapid Easy Index: PREI. Marine Pollution Bulletin 58:1727-1733.
- ISO 7828:1985. Water quality – Methods of biological sampling - Guidance on handnet sampling of aquatic benthic macro-invertebrates. International Organization for Standardization.
- KOROLEFF, F., 1970. Revised version of “Direct determination of ammonia in natural waters as indophenol blue”. Int. Con. Explor. Sea C. M. 1969/ C:9 ICES information on techniques and methods for sea water analysis. Interlab. Rep., No 3, 19-22.
- Lazaridou M, Ntislidou C, Karaouzas I, Skoulikidis N, “Development of a national assessment method for the ecological status of rivers in greece, using the biological quality element “benthic macroinvertebrates”, the hellenic evaluation system-2 (hesy-2), and harmonisation with the results of the completed intercalibration of the med gig (RM1, RM2, RM4, RM5), JUNE 2016.
- Lazaridou M., Ntislidou, Ch., Karaouzas I., Scoulikidis N. 2016, Development of a national assessment method for the ecological status of rivers in Greece, using the biological quality elent, benthic macroinvertebrates; The Hellenic Evaluation System-2 (HESY-2), and harmonization of the results of the completed intercalibration of the MED GIG (RM1, RM2, RM4, rm5). Ministry of Environment, 30p.
- MedGIG 2012. Intercallibration technical report. Meditteranean river GIG, Macroinvertebrates.
- MILESTONE 6 REPORT 2011. WFD Intercalibration Phase 2. Coastal waters m0,04acroalgae group of MEDGIG.

- Munné A.C., Solà C. & N. Prat (2006). Estado ecologico de los rios en Cataluña. Diagnosis del riesgo de incumplimiento de los objectivos de la Directiva Marco del Agua. Tecnologia del Agua, 273, 30-46.
- Ntislidou, Ch., Lazaridou, M., Tsiaoussi, V., Bobori D., 2016. Report on the development of the national assessment method for the ecological quality of natural lakes in Greece, using the Biological Quality Element "Benthic invertebrates" (GLBiI, Greek Lake Benthic invertebrate Index). Aristotle University of Thessaloniki, School of Biology, 25p.
- Orfanidis S., Panayotidis P., Stamatis N. 2001. Ecological evaluation of transitional and coastal waters: a marine benthic macrophytes model. Marine Mediterranean Sciences 2: 46-65.
- Orfanidis S., Panayotidis P., Ugland K. 2011. Ecological Evaluation Index continuous formula (EEI-c) application: a step forward for functional groups, the formula and reference condition values. Mediterranean Marine Science 12: 199-231.
- Petriki O., M. Lazaridou, and D. Bobori. 2016. Report on the development of the national assessment method for the ecological quality of natural lakes in Greece, using the Biological Quality Element "Fish" (GLFI, Greek Lake Fish Index). Aristotle University of Thessaloniki, School of Biology, 22 p.
- Prins, T. M., van der Meulen, M., Boon, A., Simboura, N., Tsangaris, C., Borja, A.,Menchaca, I., 2013. Coherent geographic scales and aggregation rules inassessment and monitoring of Good Environmental Status Analysis and conceptual phase. Deltares−The Netherlands November 2013. Analytical report under Framework Contract No NV.D2/FRA/2012/0019.
- Raven, P., Boon, P., Dawson, F., Ferguson, A. (1998). Towards an integrated approach to classifying and evaluating rivers in the UK. Aquatic conservation: Marine and Freshwater Ecosystems, 8: 383-393.
- Reizopolou S, M. Penna, B. Trabucco, R. Buchet, V. Derolez, F. S. Herrero, "Water framework directive intercalibration technical report: Transitional waters Mediterranean geographic intercalibration group, Benthic invertebrates fauna ecological assessment methods" JRC, 20016.
- Ribera M.A., Gómez-Garreta A., Gallardo T., Cormaci M., Furnari G., Giaccone G., 1992. Check-list of Mediterranean seaweed. I. Fucophyceae (Warming, 1884). Botanica Marina 35: 109-130.
- RILEY, J.P., 1975. Determination of dissolved gases, in Riley J.P. (ed.) Chemical Oceanography, 2nd edition, 3: 253.
- Simboura N., M. Tsapakis, A. Pavlidou, G. Assimakopoulou, K. Pagou , H. Kontoyiannis, Ch. Zeri, E. Krasakopoulou, E. Rousselaki, N. Katsiaras, S. Diliberto, M. Naletaki, K. Tsiamis, V. Gerakaris, P. Drakopoulou and P. Panayotidis "Assessment of the environmental status in the Hellenic coastal waters (Eastern Mediterranean): from the Water Framework Directive to the Marine Strategy Framework Directive" Mediterranean Marine Science, 16/1, 2015, 46-64.
- Simboura N, S. Reizopoulou "An intercalibration of classification metrics of benthic macroinvertebrates in coastal and transitional ecosystems of the Eastern Mediterranean ecoregion (Greece)" N. Marine Pollution Bulletin 56 (2008) 116–126.
- Simboura, N., Zenetos, A., 2002. Benthic indicators to use in ecological quality classification of Mediterranean soft bottom marine ecosystems, including a new biotic index. Mediterranean Marine Science 3/2, 77-111.
- Skoulikidis N., Amaxidis Y., Bertahas I., Laschou S. & Gritzalis K. (2006). Analysis of factors driving stream water composition and synthesis of management tools – A case study on small/medium Greek catchments. The Science of the Total Environment 362: 205-241.
- Skoulikidis N. (2008). Defining chemical status of a temporal Mediterranean River. Journal of Environmental Monitoring 10(7): 842 - 852.

- Smeti E, Karaouzas I, "Defining new classification boundariesfor the ecological status assessment of rivers in greece, using the biological quality element "phytobenthos"and harmonisation with the results of the completedintercalibration of the med gig (RM1, RM2, RM4), OCTOBER2016.
- Smeti E. & Karaouzas I. (2016). Defining new classification boundaries for the ecological status assessment of rivers in Greece, using the biological quality element "phytobenthos" and harmonisation with the results of the completed intercalibration of the MED GIG (RM1, RM2, RM4). October 2016, 19 pp.
- Tachos V, Zogaris S, Koutsikos N, Vardakas L, Kommatas D, Chatzinikolaou Y, Kalogianni E, Kalaitzakis N, Economou A, Schmutz S (2016). Developing a national fish-index for the assessment of the ecological of lotic waters of Greece: elaboration of a multi-metric model. Proceedings of the Hellenic Conference of Ichthyologists 16: 333-336.
- Tsiaoussi V., D. Kemitzoglou, and E. Mavromati. 2016. Report on the application of phytoplankton index NMASRP for reservoirs in Greece. Greek Biotope/Wetland Centre and Special Secretariat for Waters, Ministry of Environment. Thermi, Greece. 16 p.
- Tsiaoussi V., E. Mavromati, I. and D. Kemitzoglou. 2017. Report on the development of the national method for the assessment of the ecological status of natural lakes in Greece, using the biological quality element "phytoplankton". 1st revision. Greek Biotope/Wetland Centre and Special Secretariat for Waters, Ministry of Environment. Thermi, Greece. 17 p.
- Van de Bund, W., Poikane, S., Romero, J.R., 2008. Comparability of the results of the Intercalibration Exercise-Summary of Responses and Way Forward. European Commission, Document ENV-COM240108-5, Brussels: 14pp.
- Willie , S.M., Iida, Y., McLaren, J.W..,1998. Determination of Cu, Ni, Zn, Mn, Co, Pb, Cd, and V in seawater using flow injection ICP-MS, Atomic Spectroscopy 19, 67.
- Zervas D., V. Tsiaoussi and I. Tsiripidis, 2016. Report on the development of the national assessment method for the ecological status of natural lakes in Greece, using the Biological Quality Element "Macrophytes" (Hellenic Lake Macrophytes-HeLM assessment method). Greek Biotope/Wetland Centre and Special Secretariat for Waters, Ministry of Environment. Thermi, Greece. 22p.
- Zogaris, S., A.N. Economou, V. Tachos & E. Oikonomou. June (2016). Fitting a new assessment system for rivers in Greece using fish fauna to the results of the MED GIG. Unpublished Annex Report submitted to WG ECOSTAT through the Special Secretariat for Water, Hellenic Ministry of Environment and Energy. Institute of Marine Biological Resources and Inland Waters, HCMR, Athens. 33 p.
- Γερακάρης (2016). Οι λειμώνες του αγγειόσπερμου Posidonia oceanica (L.) Delile ως στοιχείο περιγραφής των ελληνικών θαλασσών. Διδακτορική Διατριβή, ΕΚΠΑ.
- Παναγιωτίδης, Π., Ν. Σύμπουρα, Σ. Ρεϊζοπούλου & Σ. Ορφανίδης, 2008. Εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα (2000/60/ΕΕ) στην Ελλάδα: Πρόταση για τον καθορισμό των Παράκτιων και Μεταβατικών Υδατικών συστημάτων. Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου "Διαχείριση και βελτίωση παράκτιων ζωνών" Εργαστήριο Λιμενικών Εργων ΕΜΠ, Μυτιλήνη 23-28 Σεπτεμβρίου 2008, σελ.566.
- ΥΠ. ΟΙΚ., «Μέρος Γ, ΈΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ», Τεχνικός Σύμβουλος για την υλοποίηση του προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας επιφανειακών υδάτων από το Γενικό Χημείο του Κράτους, Γ.Χ.Κ 2015.

4.3 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 7: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ / ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

- Βεράνης Ν., Χρηστίδης Χρ., Χρυσάφη Αλ., Μακροβασίλη Κ. (2012), Υδρογεωλογικές συνθήκες και ποιότητες υπόγειων νερών στο υδροφόρο σύστημα των ποταμών Κάτω Ρου Αλιάκμονα - Λουδία, Κ. Μακεδονία, Βόρεια Ελλάδα, 2ο ΚΟΙΝΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ Ε.Υ.Ε. - Ε.Ε.Δ.Υ.Π., 11-13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2012, ΠΑΤΡΑ, σελ. 994-957.
- Βουδούρης. Κ. (2009). Υδρογεωλογία περιβάλλοντος. Υπόγεια νερά και Περιβάλλον.
- Δημητρακόπουλος Δ., 2006. Υδατικό ισοζύγιο της ευρύτερης υδρολογικής λεκάνης της Βεγορίτιδας. Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης: Βιώσιμη ανάπτυξη και περιβάλλον στη λίμνη Βεγορίτιδα, Έδεσσα.
- ΕΓΕ (Ελληνική Γεωλογική Εταιρεία), 1989. Το τεκτονικό κάλυμμα της Πελαγονικής. Τεκτονική, μεταμόρφωση και μαγματισμός. Αριθμός Δελτίου 23/1, 29-46. Ομάδα Σύνταξης: Κίλιας Α., Μουντράκης Δ..
- ΕΝΜ ΕΠΕ (2008), «Ανάπτυξη συστημάτων και εργαλείων διαχείρισης υδατικών πόρων, υδατικών διαμερισμάτων Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης)», Μαρούσι.
- ΙΓΜΕ (2010). Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας (Κ.Ε. 7.3.2.1). Προϊστάμενος έργου : Ν. Κουρμούλης. Υδατικά ισοζύγια λεκανών παρακολούθηση της ποιότητας και μέτρα προστασίας των νερών της κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ. αν. 09, 10, 11 δυτ), Προϊστάμενος υποέργου: Ν.Βεράνης.
- ΙΓΜΕ (2010). Υδρογεωλογική Μελέτη Υδατικά Διαμερίσματα Κ. & Α. Μακεδονίας (αν.09, 10, δυτ. 11). Υδροφόρα Συστήματα Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας –Ανατολικό Τμήμα (ΥΔ09 αν.). Υποέργο 4: Υδατικά Ισοζύγια Λεκανών. Παρακολούθηση της Ποιότητας και Μέτρα Προστασίας των νερών της Κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ. αν.09,10, 11δυτ.) Προϊστάμενος Υποέργου: Ν. Βεράνης - Υδρογεωλόγος, Επιστημονικοί Συνεργάτες: Α. Πρατανόπουλος - Υδρογεωλόγος (Θεσσαλονίκη 2010). (Στα πλαίσια του έργου : Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας (7.3.2.1), Προϊστάμενος Έργου: Ν. Κουρμούλης).
- ΙΓΜΕ , ΚΕΔΚΕ, 2009. Υδρογεωλογική Αναγνώριση και Αποτύπωση των Συνθηκών Ύδρευσης στο Δήμο Παραλίας νομού Πιερίας. Επιστημονικός Υπεύθυνος: Βεράνης Ν.
- ΙΓΜΕ, 1994. Υδρογεωλογική έρευνα οφιολίθων Βούρινου όρους. Κοζάνη. Επιστημονικός Υπεύθυνος: Μανάκος Α.
- ΙΓΜΕ, 2001. Αδημοσίευτη μελέτη: Μελέτη Ποιοτικής κατάστασης Επιφανειακών - Υπόγειων Νερών, Εδαφών Ν. Πέλλας. Ομάδα Μελέτης: Πρατανόπουλος Α., Πολυζώνης Ε.
- ΙΓΜΕ, 2001. Αδημοσίευτη μελέτη: Ποιοτική Παρακολούθηση & Έλεγχος Υδάτινων Πόρων Κεντρικής Μακεδονίας, Ν. Πέλλας. Υπεύθυνος: Καραγγελής Γ.
- ΙΓΜΕ, 2001. Μελέτη Ποιοτικής κατάστασης Επιφανειακών - Υπόγειων Νερών, Εδαφών Ν. Πέλλας, αδημοσίευτη μελέτη. Επιστημονική Ομάδα: Πρατανόπουλος Α., Πολυζώνης Ε.
- ΙΓΜΕ, 2001. Ποιοτική Παρακολούθηση και Έλεγχος Υδάτινων Πόρων Κ. Μακεδονίας, Ν. Πιερίας. ΕΡΓΟ: Β ΚΠΣ. Μελέτη ποιοτικής κατάστασης υπόγειων νερών παράκτιας περιοχής Θερμαϊκού κόλπου. Επιστημονικός υπεύθυνος: Τζιμούρτας Σ.
- ΙΓΜΕ, 2009. Αδημοσίευτη μελέτη: Υδρογεωλογική Αναγνώριση και Αποτύπωση των Συνθηκών ύδρευσης στο Δήμο Μακεδονίδος, Νομού Ημαθίας, Σύμβαση ΚΕΔΚΕ-ΙΓΜΕ. Θεσσαλονίκη. Υπεύθυνος: Βεράνης Ν.

- ΙΓΜΕ, 2010. Γ΄ΚΠΣ Επιχειρησιακό πρόγραμμα ανταγωνιστικότητα. Έργο: Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας (7.3.2.1). Επιβλέπων Έργου: Ν. Κουρμούλης.
- ΙΓΜΕ, 2010. Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας, (Κ,Ε, 7,3,2,1), ισοζυγίων Άνω Ρου Αλιάκμονα, Βερμίου, Πτολεμαΐδας (ΥΔ 09). Προϊστάμενος μελέτης: Στάμος Α.
- ΙΓΜΕ, 2010. Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας. Υποέργο 3: Υδατικά ισοζύγια λεκανών παρακολούθησης της ποιότητας και μέτρα προστασίας των νερών της Δυτικής Μακεδονίας.
- ΙΓΜΕ, 2010. Υδρογεωλογική Μελέτη Υδατικά Διαμερίσματα Κ. & Α. Μακεδονίας (αν.09, 10, δυτ. 11). Υδροφόρα Συστήματα Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας –Ανατολικό Τμήμα (ΥΔ09 αν.). Υποέργο 4: Υδατικά Ισοζύγια Λεκανών. Παρακολούθηση της Ποιότητας και Μέτρα Προστασίας των νερών της Κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ. αν.09,10, 11δυτ.), Θεσσαλονίκη. Προϊστάμενος μελέτης: Βεράνης Ν., Επιστ. Συνεργάτης: Πρατανόπουλος Α.
- ΙΓΜΕ, 2010. Υδρογεωλογική Μελέτη Υδατικά Διαμερίσματα Κ. & Α. Μακεδονίας (αν.09, 10, δυτ. 11). Υδροφόρα Συστήματα Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας –Ανατολικό Τμήμα (ΥΔ09 αν.). Υποέργο 4: Υδατικά Ισοζύγια Λεκανών. Παρακολούθηση της Ποιότητας και Μέτρα Προστασίας των νερών της Κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ. αν.09,10, 11δυτ.). Προϊστάμενος μελέτης: Βεράνης Ν., Επιστ. Συνεργάτης: Πρατανόπουλος Α.
- ΙΓΜΕ, ΚΕΔΚΕ, 2009. Υδρογεωλογική Αναγνώριση και Αποτύπωση των Συνθηκών ύδρευσης στο Δήμο Μακεδονίδος Νομού Ημαθίας, αδημοσίευτη μελέτη. Επιστημονικός Υπεύθυνος: Βεράνης Ν.
- ΙΓΜΕ. 2010. Υδρογεωλογική μελέτη Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (09), Γ΄ΚΠΣ Επιχειρησιακό πρόγραμμα ανταγωνιστικότητα. Υποέργο 3: Παρακολούθηση ισοζυγίων Άνω Ρου Αλιάκμονα, Βερμίου, Πτολεμαΐδας (ΥΔ 09). Προϊστάμενος μελέτης: Στάμος Α., Επιστ. Συνεργάτης Ματθαιόπουλος Δ.
- ΙΓΜΕ. 2010. Υδρογεωλογική μελέτη Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (09), Γ΄ΚΠΣ Επιχειρησιακό πρόγραμμα ανταγωνιστικότητα. Υποέργο 3: Παρακολούθηση ισοζυγίων Άνω Ρου Αλιάκμονα, Βερμίου, Πτολεμαΐδας (ΥΔ 09). Προϊστάμενος μελέτης: Στάμος Α., Επιστ. Συνεργάτης Ματθαιόπουλος Δ.
- Καζάκης Ν., Βουδούρης Κ., Παύλου Α., Πατρικάκη Ο. 2008. Εκτίμηση της τρωτότητας του υδροφορέα της λεκάνης της Φλώρινας με την μέθοδο DRASTIC και την χρήση GIS. Πρακτικά 3ου Περιβαλλοντικού Συνεδρίου Μακεδονίας.
- Κατσικάτσος Γ., 1992. Γεωλογία της Ελλάδας.
- Κουμαντάκης Ι., Λεμονής Μ., 2010. Μελέτη υφιστάμενου υδροδυναμικού καθεστώτος υπογείων νερών του λιγνιτικού πεδίου Αμυνταίου - Αναργύρων νομού Φλώρινας.
- Μανάκος Α., 1997. Συμβολή στη γνώση της υδρογεωλογικής συμπεριφοράς των οφιολίθων του όρους Βούρινου, Ν. Κοζάνης. 4ο Υδρογεωλογικό Συνέδριο Ελληνικής Επιτροπής Υδρογεωλογίας της ΕΓΕ, Θεσσαλονίκη.
- Μούσουλος Λ., (1960). Το πρόβλημα της εκμετάλλευσης του υπόγειου πλούτου της χώρας (σελ. 133).
- Παρασχούδης Β., Γεωργακόπουλος Θ., Σταυρόπουλος Ξ., 2001. Υδρογεωλογική Μελέτη Ευρύτερης Λεκάνης Βεγορίτιδας.
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική διεύθυνση Φυσικού Πλούτου, Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων, 2008. Έργο: Σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων των υδατικών διαμερισμάτων Υποέργο: Ανάπτυξη Συστημάτων και Εργαλείων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

- Bernadette Michalski (1968). Bureau of mines. Minerals year book area reports, Internasional Repor 1968, Volune IV (p. 319-326).
- Corrick J.D. (1970). Bureau of mines. Minerals year book area reports, Internasional Report 1970, Volune 3 (p. 347, 348).
- Guidance Document No 18: Guidance on Groundwater Status and Trend Assessment.
- Guidance Document No. 11: Planning process.
- Tyrovola K., Nikolaidis, N.P., and Veranis, N., 2004. Arsnic Removal From Groundwater Using Zero Valent Iron – Pilot Application in Geothermal Regions. Conference Proceedings on Restoration and Protection of the Environment VII, June 28 - July 1, Mykonos, Greece.
- Veranis, N., Chrysafi, A. and Makrovasili, K. (2011). Hydrogeological conditions of the lower reaches of Aliakmona and Loudia rivers aquifer system, Region of Central Macedonia, Northern Greece. 9th Int. Hydrogeological Congress of Greece, Vol. 1, pp. 357-364. In Lambrakis, N., Stournaras, G. & Katsanou, K. (Editors). Advances in the Research of Aquatic Environment, XXVIII, 568 pp., Springer.

4.4 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 8: ΟΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

- Acreman M., Dunbar M., Hannaford J., Mountford O., Wood P., Holmes N., Cowx I., Noble R., Extence Ch., Aldrick J., King J., Black A. and Crookall D. 2008. Developing environmental standards for abstractions from UK Rivers to implement the EU Water Framework Directive, *Hydrological Sciences Journal* 53(6): 1105-1120.
- Environment Agency, 2003. River Habitat Survey in Britain and Ireland. Field Survey Guidance Manual. Environment Agency, Bristol, UK.
- European Commission, 2015. CIS guidance document nº31 - Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive. Technical Report - 2015 – 086, 108 pp.
- European Union Council, 2000. Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy. Official Journal of the European Communities 43 (L327), 1–73.
- Fantin-Cruz I, Pedrollo O., Girard P., Zeilhofer P. and Hamilton S.K. 2015. Effects of a diversion hydropower facility on the hydrological regime of the Correntes River, a tributary to the Pantanal floodplain, Brazil. *Journal of Hydrology* 531: 810–820.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations / Deutscher Verband für Wasserwirtschaft und Kulturbaue.V. (DVWK), 2002. *FISH PASSES: Design, Dimensions and Monitoring*, Rome.
- Garcia-Burgos E., BardinaM, Sola C., Real M., Capela J. and Munne A. 2015. Hydromorphological Methodologies to Assess Ecological Status in Mediterranean Rivers: Applied Approach to the Catalan River Basin District, in: A. Munne et al. (eds.), *Experiences from Surface Water Quality Monitoring: The EU Water Framework Directive Implementation in the Catalan River Basin District (Part I),*Hdb Env Chem, DOI 10.1007/698_2015_439.
- Keto, A. and Aronsuu, K., 2010. Heavily Modified Water Bodies in Finland. Third Nordic WFD Workshop, Sigtuna, Sweden, 20-22 September.
- Kling, J. 2011. Heavily Modified Water Bodies (Presentation). Vattenmyndigheten, Västerhavetsvattendistrikt Länsstyrelseni Västra Götaland.
- MEANDER Project, 2013. Guideline for Hydromorphological Monitoring and Assessment of Rivers in Croatia.

- Munné A., Prat, N., Sola C., Bonada N., Rieradevall M., 2003. A simple field method for assessing the ecological quality of riparian habitat in rivers and streams: QBR index. *Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems*, 13:147-163.
- Richter B.D., Baumgartner J.V., Wigington R., and Braun D.P. 1997. How much water does a river need? *Freshwater Biology*, 37: 231-249.
- Sniffer, 2013. TraC Hydromorphology Decision Support Tool.
- Technical Committee CEN/TC 230, 2011. Water quality — Guidance standard on assessing the hydromorphological features of transitional and coastal waters.
- UK Technical Advisory Group (UKTAG) on the WFD, 2003. *Guidance on Morphological Alterations and the Pressures and Impacts Analyses*, Final Working Paper.
- UK Technical Advisory Group (UKTAG) on the WFD, 2008a. *UK Environmental Standards and Conditions (Phase 1).*
- UK Technical Advisory Group (UKTAG) on the WFD, 2008b. *UK Environmental Standards and Conditions (Phase 2).*
- UK Technical Advisory Group (UKTAG) on the WFD, 2012. TraC-MImAS Technical report.
- Working Group on Characterization and Risk Assessment (WGCRA), 2004. Guidance on *Thresholds and Methodology to Be Applied in Ireland's River Basin Districts*. Surface Water Guidance Document.
- ΕΛΚΕΘΕ, 2016. Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Οικολογικής Ποιότητας Υδάτων Ποταμών της Ελλάδας σε Εφαρμογή του Άρθρου 8 της Οδηγίας - Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ - 2000/60/ΕΚ), Τεχνική Έκθεση: Απολογισμός Ετών 2012 - 2013 - 2014 για τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της Ελλάδας. Ανάβυσσος, 225 σελ.
- CIS Activity on Hydromorphology, 2006. WFD and Hydromorphological Pressures.Technical Report. 68 pp.
- CIS WG ECOSTAT / GEP Water Storage Group, 2016. WG ECOSTAT report on common understanding of using mitigation measures for reaching Good Ecological Potential for heavily modified water bodies. 90 pp.
- European Commission, 2003. CIS guidance document nº4 - Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies. 118 pp.
- European Commission, 2015. CIS guidance document nº31 - Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive.Technical Report - 2015 – 086, 108 pp.
- European Union Council, 2000. Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy. OfficialJournal of the European Communities 43 (L327), 1–73.
- Kampa et al. 2011. Water management, Water Framework Directive & Hydropower CIS Workshop, Brussels, 13-14 September 2011. Issue Paper.
- Kampa, E. &Laaser, C. 2009. Heavily Modified Water Bodies. Updated Discussion Paper, Common Implementation Strategy Workshop, Brussels, 12-13 March 2009.
- Kampa, E. and Kranz, N. 2005. Workshop "WFD &Hydromorphology", 17-19 October 2005, Prague. CIS Summary Report.
- UKTAG, 2008. Guidance on the Classification of Ecological Potential for Heavily Modified Water Bodies and Artificial Water Bodies. Final Report. 54 pp.
- ΕΓΥ, 2013. Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων. Διαθέσιμα online, http://wfd.ypeka.gr.
- http://geodata.gov.gr

- Αναπτυξιακή Κοζάνης Α.Ε. (ΑΝΚΟ), 2003. Μελέτη τουριστικής αξιοποίησης λίμνης Πολύφυτου.
- ΑΞΩΝ ΑΕ, KNOWSYS SA, 2005. Μελέτη Περιβαλλοντικών επιπτώσεων Λιγνιτικού Πεδίου Λακκιάς Αμυνταίου.
- Δ/νση τοπ. Αυτ/σης & Δ/νσης Ν. Πιερίας Τ.Υ.Δ.Κ., 2010. Αξιοποίηση των υδρογεωτρήσεων Δ4 και Δ7 (Συστάδα Δ-Βροντού) για κάλυψη των υδρευτικών αναγκών του Δήμου Δίου. Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ψυρίλλος Α.
- ΔΕΗ/Διεύθυνση Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων/Τομέας Υδρογεωλογικών μελετών, 2013. Τεχνική Έκθεση: Πιεζομετρία και ακτίνα επίδρασης των υδρογεωτρήσεων στις περιοχές Ορυχείου Νοτίου Πεδίου και Ορυχείων Αμυνταίου. Ομάδα Μελέτης: Δημητρακόπουλος Δ., Λουλούδης Γ..
- ΔΕΗ/Διεύθυνση Μελετών και Ανάπτυξης Ορυχείων/Τομέας Υδρογεωλογικών μελετών, 2012. Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο υδατικό σύστημα και πορεία αποστράγγισης Ορυχείου Αμυνταίου 2011. Ομάδα Μελέτης: Δημητρακόπουλος Δ., Σαχανίδης Χ., Ηλία Ι..
- ΔΕΗ, 2012. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου: Υδροδότηση ΑΗΣ Αμυνταίου και Πτολεμαΐδας από δεξαμενές Δρεπάνου 110.000m^3 & 30.000m^3.
- ΔΕΗ Α.Ε., Γεν. Δ/νση Ορυχείων 2011. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των Ορυχείων Αμυνταίου.
- ΔΕΗ Α.Ε, Δ/νση Υδροηλεκτρικής Παραγωγής, 2010. Έργο: Διαχείριση Υδατικών Πόρων Υδρολογικής Λεκάνης Ποταμού Αλιάκμονα.
- ΔΕΗ Α.Ε., Γεν. Δ/νση Ορυχείων, 2010. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των Ορυχείων Πτολεμαΐδας, Ν. Κοζάνης. Μελετητής: ECHMES LTD.
- ΔΕΗ, 2010. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων- Εκτροπή Τάφρου Σουλού.
- ΔΕΗ ΑΕ, 2009. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Ορυχείων Πτολεμαΐδας, Ν. Κοζάνης. Μελετητής: ECHMES Ltd.
- ΔΕΗ, 2009. Υδραυλική Μελέτη-Υδρολογική Μελέτη Ρέματος Σουλού Πτολεμαΐδας.
- ΔΕΗ, ΕΛΚΕΘΕ, 2009. Μελέτη της ιχθυοπανίδας και προτάσεις για την διατήρησης της στην περιοχή κατασκευής του Υ/Η Ιλαρίωνα.
- ΔΕΗ/Διεύθυνση Περιβάλλοντος Ορυχείων, 2009. Ορυχεία Αμυνταίου/Λιγνιτικό Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας (ΛΚΔΜ): Έκθεση ποιότητας περιβάλλοντος. Τσουφλίδου Σ. Παυλουδάκης Φ., Σαχανίδης Χ.
- ΔΕΗ, 1987,1992. Υδροηλεκτρικό Έργο Ιλαρίωνα, Γεωλογική Έκθεση. Επιστημονική Ομάδα: Εμμανουηλίδης Γ. κ. άλ.
- ΔΕΗ. 1986. Γενικό Σχέδιο Αξιοποίησης Μέσω και Άνω Αλιάκμονα, Τόμος ΙΙΙ, IV, V. Γεωλογική Έκθεση. Επιστημονική Ομάδα: Εμμανουηλίδης Γ. κ. άλ.
- Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων ΠΕ Φλώρινας. Αρδευτικό δίκτυο Φράγματος Παρορίου Ν. Φλώρινας. Γεωργοτεχνική Μελέτη.
- ΕΘΙΑΓΕ - Ινστιτούτο Εγγείων Βελτιώσεων και Εδαφολογίας, 1994. Μελέτη Αξιολόγησης της ποιότητας των υδατικών πόρων της χαμηλής περιοχής του ΝΑ τμήματος του Ν. Πέλλας. Θεσσαλονίκη. Επιστημονική Ομάδα: Πανώρας Γ., Βαφειάδης Π., Κουκουλάκης Π.
- Καλαϊτζής Θ., Σιάχου Σ., Διπλαρίδου Κ., Παπαχατζάκη Χ., 2008. Κατασκευή του Φράγματος Αγ. Βαρβάρας και ενόργανη παρακολούθησή του 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μεγάλων Φραγμάτων. ΤΕΕ, ΤΕΕ – Τμ. Κεντρ. & Δυτικής Θεσσαλίας, 13-15 Νοεμβρίου. Λάρισα.
- Καραγιαννίδης Α., Παπαϊωάννου Ε., 2008. Υδροηλεκτρικά Έργα της ΔΕΗ ΑΕ στον ποταμό Αλιάκμονα. 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Μεγάλων Φραγμάτων. ΤΕΕ, ΤΕΕ – Τμ. Κεντρ. & Δυτικής Θεσσαλίας, 13-15 Νοεμβρίου. Λάρισα.
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς, Διεύθυνση Τεχνικών έργων, 2010. Οριστική Γεωλογική Μελέτη, Μελέτη Φράγματος Ασπροκκλησιάς Νομού Καστοριάς. Μελετητής: Εμμανουηλίδης Γ.

- Παπαϊωάννου Κ. ΔΕΗ Α.Ε. Ψηφιακή Βιβλιοθήκη ΤΕΕ. Φράγμα Ιλαρίωνα.
- Παρισόπουλος Γ., Καραβοκύρης Ι., Παπανίκος Ι., Ναλμπαντής Ι., Μαλάκου Μ., Ρήγας Α., 2005. Περιβαλλοντικός και Τεχνικός Σχεδιασμός Θυροφράγματος Κούλας Πρεσπών. ΕΕΔΥΠ, Πρακτικά 5ου Εθνικού Συνεδρίου, Ξάνθη.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας/Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ, 2011. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Αρδευτικό δίκτυο Ασπροκκλησιάς του Δήμου Άργους Ορεστικού Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας/Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ, 2009. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Αρδευτικό δίκτυο Γέρμα, του Δήμου Ίωνος Δραγούμη Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας /Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ, 2008. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Αρδευτικό δίκτυο Πενταβρύσου, του Δήμου Αγίας Τριάδος Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας /Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ ,2007. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Αρδευτικό δίκτυο του Δήμου Βιτσίου Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας/Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ΔΕΒ, 2007.Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων: Αρδευτικό δίκτυο Μεταμορφώσεως , του Δήμου Βιτσίου Ν. Καστοριάς.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας/ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς/ Διεύθυνση Τεχνικών υπηρεσιών, 2006. Μελέτη κατασκευής φράγματος Νεστορίου Ν. Καστοριάς, Οριστική Γεωλογική Μελέτη. Μελετητής: Καφέτσης Γ.
- ΤΥΔΚ, 1995. Αρδευτικό δίκτυο με στάγδην άρδευση στο Δήμο Μελίκης, Ημαθίας Μελετητής: Παλατιανός Μ..
- ΥΠΑΑΝ/ Δ/νση Τεχνικών Μελετών και Κατασκευών τμήμα Α, 2008. Μελέτη Κατασκευής Φράγματος Αλμωπαίου (Καλής) Ν. Πέλλας, (Υποστηρικτικές Μελέτες για τις Ανάγκες της Προμελέτης του Φράγματος), Α' και Β' Φάση Γεωλογικών Εργασιών. Ανάδοχος μελέτης: ΓΕΩΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕ.
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), 2010. Προμελέτη και Οριστική μελέτη αρδευτικών δικτύων αξιοποίησης φράγματος Νεστορίου, Ν. Καστοριάς.
- ΥΠΕΚΑ, 2012. Ανανέωση της χρονικής διάρκειας ισχύος και τροποποίηση της ΚΥΑ οικ. 105420/18.5.2001 έγκρισης περιβαλλοντικών όρων για την λειτουργία του έργου: «Κατασκευή φράγματος Σκοπού–Παπαδιάς και συναφή έργα στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας».
- ΥΠΕΧΩΔΕ/Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων/Δνση Έργων Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ6)/ Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας / ΔΕΚΕ, 2000. Μελέτη για την εκτέλεση επί τόπου δοκιμών απωλειών ύδατος στην Ενωτική Διώρυγα Αλιάκμονα Αξιού.
- ΥΠΕΧΩΔΕ., 1996. ΑΕΠΟ για το έργο: «Κατασκευή φράγματος στο ρέμα Πραμόριτσα Πεντάλοφου, Ν. Κοζάνης».
- Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων /Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων / ΕΥΔΕ – ΟΣΕ, 2010. Μελέτη Αρδευτικών Δικτύων πεδιάδας Φλώρινας Μ.Σ 830, Φράγμα Τριανταφυλλιάς.
- Κωνσταντινίδης, Κ., 1989 «Τα εγγειοβελτιωτικά έργα στην πεδιάδα Θεσσαλονίκης», Έκδοση Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Θεσσαλονίκη.
- Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας -Φάμελλος Σ., Κρεστενίτης Ι., Γεωργιάδης Γ., 2006- «Θερμαϊκός Κόλπος - Πολυπαραμετρικότητα, αξίες και απόθεμα».
- Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. / ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ / ΔΝΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΔΡΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ (Δ6) / ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ / ΔΕΚΕ, 2000 «Μελέτη για την εκτέλεση επί τόπου δοκιμών απωλειών ύδατος στην Ενωτική Διώρυγα Αλιάκμονα Αξιού».

- ΥΠΕΧΩΔΕ - Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, ΕΜΠ – ΤΟΜΕΑΣ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, 2007- «ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ».
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική διεύθυνση Φυσικού Πλούτου, Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων, 2008. Έργο: Σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων των υδατικών διαμερισμάτων Υποέργο: Ανάπτυξη Συστημάτων και Εργαλείων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.
- Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων – Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, 2008 «ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΡΘΡΟΥ 5 - ΟΔΗΓΙΑ - ΠΛΑΙΣΙΟ 2000/60/ΕΕ».
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική διεύθυνση Φυσικού Πλούτου, Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων, 2008. Έργο: Σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων των υδατικών διαμερισμάτων Υποέργο: Ανάπτυξη Συστημάτων και Εργαλείων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.
- ΙΓΜΕ, 2010: Έργο: "Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας." Υποέργο 4 : "Υδατικά ισοζύγια λεκανών παρακολούθησης της ποιότητας και μέτρα προστασίας των νερών της Δυτικής Μακεδονίας".

4.5 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 9: ΜΗΤΡΩΟ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

- Έργο: Σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων των υδατικών διαμερισμάτων Υποέργο: Ανάπτυξη Συστημάτων και Εργαλείων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική διεύθυνση Φυσικού Πλούτου, Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων. Απρίλιος 2006).
- ΙΓΜΕ, 2010. Γ’ ΚΠΣ Επιχειρησιακό πρόγραμμα ανταγωνιστικότητα. Έργο: Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας (7.3.2.1), Προϊστάμενος Έργου: Ν. Κουρμούλης.
- Υδρογεωλογική Μελέτη Υδατικά Διαμερίσματα Κ. & Α. Μακεδονίας (αν.09, 10, δυτ. 11). Υδροφόρα Συστήματα Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας –Ανατολικό Τμήμα (ΥΔ09 αν.). Υποέργο 4: Υδατικά Ισοζύγια Λεκανών. Παρακολούθηση της Ποιότητας και Μέτρα Προστασίας των νερών της Κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ. αν.09,10, 11δυτ.) Προϊστάμενος Υποέργου: Ν. Βεράνης - Υδρογεωλόγος, Επιστημονικοί Συνεργάτες: Α. Πρατανόπουλος - Υδρογεωλόγος, Θεσσαλονίκη 2010.
- Ζαλίδης, Γ.Χ. και Α. Μαντζαβέλας (συντονιστές έκδοσης). 1994. Απογραφή των ελληνικών υγροτόπων ως φυσικών πόρων (Πρώτη προσέγγιση). Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων (ΕΚΒΥ). Θέρμη. 587 σελ.
- Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, 2006. Μελέτη αλληλεπίδρασης ποταμού Ντέβολι – Λίμνης Μικρής Πρέσπας(Αλβανία – Ελλάδα), Παραδοτέο ΙΙ.6, ΥΔΑΣ[1].
- Ζαλίδης Γ. Χ., Μαντζαβέλας Α., 1994. Απογραφή των ελληνικών υγροτόπων ως φυσικών πόρων (Πρώτη προσέγγιση). Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων (ΕΚΒΥ).
- Μέργου Φ., ΑΠΘ 2011. Επίδραση των φραγμάτων στην οικολογική συνέχεια των ποταμών.
- Μπουσμπουράς Δ., 2006. Η ορνιθοπανίδα τη Βεγορίτιδας και η ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας και διαχείρισης. Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης: Βιώσιμη ανάπτυξη και περιβάλλον στη λίμνη Βεγορίτιδα, Έδεσσα.
- ΥΠΕΚΑ, Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος (ΕΥΠΕ), 2011. Έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τα έργα: α) «Μεταλλευτικές – Μεταλλουργικές Εγκαταστάσεις Μεταλλείων

[1] http://www.spp.gr/spp/final%20devolli%20rpt.pdf

Κασσάνδρας» και β) «Απομάκρυνση, καθαρισμός & αποκατάσταση χώρου απόθεσης παλαιών τελμάτων Ολυμπιάδας» της εταιρείας «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ Α.Ε.Μ.Β.Χ.» στο Νομό Χαλκιδικής (Κ.Υ.Α. οικ. 201745/26.07.2011).

- ΥΠΕΚΑ, 2009. Έργο: Πρόγραμμα επαναξιολόγησης 69 Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά για τον χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας. Σύνταξη σχεδίων δράσης για την προστασία των ειδών προτεραιότητας» ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Έκθεση ορνιθολογικής αξιολόγησης της περιοχής «GR046 Λίμνη Χειμαδίτιδα και Λίμνη Ζάζαρη», για το χαρακτηρισμό της ως Ζώνης Ειδικής Προστασίας.
- Περιβαλλοντική Οργάνωση ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, www.arcturos.gr
- Ελληνική Ερπετοπανίδα, www.herpetofauna.gr
- Ψηφιακή βάση δεδομένων χλωρίδας και πανίδας της Ελλάδας, www.wildlife-archipelago.gr
- Ψηφιακή βάση δεδομένων πανίδας Γρεβενών, www.grevena-fauna.blogspot.com
- Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, www.ornithologiki.gr
- Ψηφιακή βάση δεδομένων πτηνοπανίδας, www.deskati.wordpress.com
- Birdlife International, www.birdlife.org
- ΦΙΛΟΤΗΣ – Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση, www.filotis.itia.ntua.gr
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ, www.ypeka.gr.
- Μητρώο ταυτοτήτων υδάτων κολύμβησης της Ελλάδας, http://www.bathingwaterprofiles.gr/

4.6 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 10: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ «ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ» ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

- European Commission. Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive. Economics and Environment, the Implementation Challenge of the Water Framework Directive. Guidance Document No 1. Luxembourg, 2003.
- European Commission. Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive. Guidance Document on Exemptions to the Environmental Objectives, Guidance Document No. 20. Luxembourg, 2009.
- JENSEN, C. L. et al. 2013. A practical CBA-based screening procedure for identification of river basins where the costs of fulfilling the WFD requirements may be disproportionate – applied to the case of Denmark. Journal of Environmental Economics and Policy. Vol. 2, Issue 2, 2013, pp. 164-200.
- GALIOTO, F. et al. 2013. An Assessment of Disproportionate Costs in WFD: The Experience of Emilia-Romagna. Water, Vol. 5, 2013. pp. 1967-1995.
- KLAUER, B.; MEWES, M.; SIGEL, K.; UNNERSTALL, H.; GÖRLACH, B.; BRÄUER, I.; … PIELEN, B. 2007. Verhältnismäßigkeit der Maßnahmenkosten im Sinne der EGWasserrahmenrichtlinie – komplementäre Kriterien zur Kosten-Nutzen-Analyse. Leipzig: Helmholtz - Zentrum für Umweltforschung.
- KLAUER, B.; SIGEL, K.; SCHILLER, J.; HAGEMANN, N.; & KERN, K. 2015. Unverhältnismäßige Kosten nach EG-Wasserrahmenrichtlinie – Ein Verfahren zur Begründung weniger strenger Umweltziele. Leipzig: Helmholtz-Zentrum für Umweltforschung – UFZ Department Ökonomie. ISSN 0948-9452.
- Machac, J, Hekrle M., Vojacek O., Jilkova J., 2015. Assessment of disproportionate costs in water management in the light of the EU WFD. http://www.iwra.org/congress/resource/3018656.pdf
- Scottish Environment Protection Agency (SEPA), Derogation Determination - Adverse Impacts on the Water Environment, Regulatory Method (WAT-RM-34), 2013
- WISE-RTD – WATER KNOWLEDGE PROGRAMME στην ιστοσελίδα http://www.wise-rtd.info/en/info/annex-d2a-economic-assessment-new-modificationsactivities-entailing-deterioration-water-status (πρόσβαση 10/11/2016).

- Scottish Environmental Agency, Supporting Guidance (WAT-SG-68) Assessing Significantly Better Environmental Options, Version: v3.1, Released: May 2016.
- European Commission, December 2011, Links between the Water Framework Directive (WFD 2000/60/EC) and Nature Directives (Birds Directive 2009/147/EC and Habitats Directive 92/43/EEC), Frequently Asked Questions.
- Guidance Document No 11 : Planning Processes.
- Guidance Document No 20: Guidance Document on Exemptions to the Environmental Objectives.
- Reizopoulou S., Nicolaidou A., 2007. Index of Size Distribution (ISD): a method of quality assessment for coastal lagoons. Hydrobiologia, 577: 141- 149.
- Simboura, N., Zenetos, A., 2002. Benthic indicators to use in ecological quality classification of Mediterranean soft bottom marine ecosystems, including a new Biotic index. Mediterr. Mar. Sci. 3/2, 77–111.
- Βεράνης Ν. (προϊστάμενος υποέργου) 2010, Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας (Κ.Ε. 7.3.2.1). Προϊστάμενος έργου : Ν. Κουρμούλης. Υδατικά ισοζύγια λεκανών παρακολούθηση της ποιότητας και μέτρα προστασίας των νερών της κεντρικής Μακεδονίας (Υ.Δ. αν. 09, 10, 11 δυτ), ΙΓΜΕ.
- ΙΓΜΕ, 2010: Έργο: "Καταγραφή και αποτίμηση των υδρογεωλογικών χαρακτήρων των υπόγειων νερών και των υδροφόρων συστημάτων της χώρας." Υποέργο 4 : "Υδατικά ισοζύγια λεκανών παρακολούθησης της ποιότητας και μέτρα προστασίας των νερών της Δυτικής Μακεδονίας".
- Καθοδηγητικό Έγγραφο Νο 11 «Διαδικασία Προγραμματισμού.
- Υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική διεύθυνση Φυσικού Πλούτου, Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και Φυσικών Πόρων, 2008. Έργο: Σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων των υδατικών διαμερισμάτων Υποέργο: Ανάπτυξη Συστημάτων και Εργαλείων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Υδατικών Διαμερισμάτων Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

4.7 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 11: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΥΔΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΔΑΤΟΣ (ΥΔΡΕΥΣΗ, ΑΡΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ)

- Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης – Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) – στοιχεία δαπανών επενδύσεων ανά υπηρεσία ύδατος, ετήσια στοιχεία λειτουργικού κόστους και εσόδων ανά υπηρεσία ύδατος, γενικά στοιχεία ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης, επεξεργασίας λυμάτων, οικονομικά στοιχεία (ισολογισμοί, στοιχεία οικονομικών καταστάσεων), στοιχεία ετήσιας και περιοδικής (τριμηνιαία κ.λπ.) κατανάλωσης ανά υπηρεσία και χρήση και άντλησης (ή παραλαβής) νερού ανά υπηρεσία, στοιχεία αριθμού υδρομέτρων και εξυπηρετούμενων κατοίκων.
- Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) – στοιχεία δαπανών επενδύσεων ανά υπηρεσία ύδατος, ετήσια στοιχεία λειτουργικού κόστους και εσόδων ανά υπηρεσία ύδατος, γενικά στοιχεία ύδρευσης, αποχέτευσης, άρδευσης, επεξεργασίας λυμάτων, οικονομικά στοιχεία (ισολογισμοί, στοιχεία οικονομικών καταστάσεων), στοιχεία ετήσιας και περιοδικής (τριμηνιαία κ.λπ.) κατανάλωσης ανά υπηρεσία και χρήση και άντλησης (ή παραλαβής) νερού ανά υπηρεσία, στοιχεία αριθμού υδρομέτρων και εξυπηρετούμενων κατοίκων, στις περιπτώσεις που η διαχείριση υπηρεσιών ύδατος γινόταν από τους ΟΤΑ.
- Τοπικοί Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ) - οικονομικά στοιχεία (ισολογισμοί, στοιχεία οικονομικών καταστάσεων).

- Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης (ΕΔΕΥΑ) (http://www.edeya.gr) – οικονομικά στοιχεία (ισολογισμοί, στοιχεία οικονομικών καταστάσεων), τιμολόγια χρέωσης υπηρεσιών ύδατος, στοιχεία αριθμού υδρομέτρων και εξυπηρετούμενων κατοίκων, δαπάνες επενδύσεων ανά υπηρεσία ύδατος, ετήσια στοιχεία λειτουργικού κόστους και εσόδων ανά υπηρεσία ύδατος ορισμένων ΔΕΥΑ.
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Διεύθυνση Αξιοποίησης και Μηχανολογικού Εξοπλισμού) - οικονομικά στοιχεία (ισολογισμοί, στοιχεία οικονομικών καταστάσεων) ΤΟΕΒ.
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A0703&r_param=SEL45&y_param=2009_00&mytabs=0, 19/12/2012) - Στοιχεία για Ακαθάριστη Προστιθέμενη αξία πρωτογενή τομέα και μεταποίησης.
- Επίσημη ιστοσελίδα Στατιστικής Υπηρεσίας Αυστραλίας (http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/Lookup/CAE301277A675941CA257956000E646E, 26/10/2012), (INDUSTRY GROSS VALUE ADDED FOR WATER USING INDUSTRIES — 2009–2010).
- WATECO 2003. Economics and the environment. Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC). Guidance document no 1.
- Sartorius C, Hillenbrand T & Walz R (2011). Impact and cost of measures to reduce nutrient emissions from wastewater and storm water treatment in the German Elbe river basin. Reg Environ Change (2011) 11:377–391. DOI 10.1007/s10113-010-0140-6.
- Laoudi A, Tentes G & Damigos D (2011). Groundwater damage: A cost-based valuation for Asopos River basin. Proceedings of the Third International Conference on Environmental Management, Engineering, Planning and Economics (CEMEPE 2011) & SECOTOX Conference.
- Barakat MA (2010). New trends in removing heavy metals from industrial wastewater. Arabian Journal of Chemistry, doi:10.1016/j.arabjc.2010.07.019.
- ΕΜΒΗΣ (2009). Ολοκλήρωση του σχεδιασμού των υπολειπόμενων έργων Δ.Α και ΕΕΛ οικισμών Γ΄ προτεραιότητας με πληθυσμό αιχμής >2.000 Ι.Π., ωρίμανση έργων ΔΑ και ΕΕΛ οικισμών Γ΄ προτεραιότητας με χαμηλή ή καμία ωριμότητα και πρόγραμμα αποκατάστασης λειτουργικότητας ΕΕΛ σε αδράνεια. Μέρος Ι, Παραδοτέα Ι & ΙΙ: Τεχνική Έκθεση. ΥΠΕΚΑ, 3ο ΚΠΣ, Επιχειρησιακό πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», Υπηρεσία Διαχείρισης. Διαθέσιμο στο: www.ypeka.gr. Πρόσβαση: 20/9/2011.
- Δελτίο Τύπου ΥΠΕΣ 13/5/2010. Διαθέσιμο στο: http://www.ypes.gr/el/MediaCenter/Ministry/Seasonable/?id=4c167c76-e129-45da-9735-1dff71e8817c. Ανακτήθηκε: 20/9/2011.
- Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για την θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων».
- Ν. 3199/2003, ΦΕΚ Α 280/9-12-2003 «Προστασία και διαχείριση υδάτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000».
- Απόφαση Αριθμ. οικ. 135275/ΦΕΚ Β 1751/22-5-2017 «Έγκριση γενικών κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης υπηρεσιών ύδατος. Μέθοδος και διαδικασίες για την ανάκτηση κόστους των υπηρεσιών ύδατος στις διάφορες χρήσεις του».
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016, Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive and the Floods Directive, Guidance No 35 - WFD Reporting Guidance WFD Reporting Guidance, Final – Version 6.0.6.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2003, Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC), Guidance Document No 1, Economics and the Environment – The Implementation Challenge of the Water Framework Directive, Produced by Working Group 2.6 – WATECO.

- ΕΓΥ, 2014, «Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης & Υποβοήθησης της ΕΓΥ σε θέματα οργάνωσης, διαχείρισης και κοστολόγησης των υπηρεσιών ύδατος».

4.8 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ 12: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΟΡΜΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000, «Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000 για την θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων».
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016, Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive and the Floods Directive, Guidance No 35 - WFD Reporting Guidance WFD Reporting Guidance, Final – Version 6.0.6.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2003, Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC), Guidance Document No 1, Economics and the Environment – The Implementation Challenge of the Water Framework Directive, Produced by Working Group 2.6 – WATECO.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2006, «Cost Effectiveness Analysis document», Version no.: 2.0.